

**A szolgálati jogviszonya megszűnését követően a rendvédelmi szerv a bíróság előtt közvetlenül érvényesítheti kártérítés iránti igényét a hivatásos állományú volt tagjával szemben.**

**[2015. évi XLII. tv. (Hszt.) 270. § (2) bek.]**

#### **A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] Az alperesek a felperes alkalmazásában a hivatalos állomány tagjai voltak. 2009. január 24-én szolgálatteljesítés során az I. r. alperes egy fogvatartottat oly módon bántalmazott, hogy az kórházba szállítását követően 2009. február 13-án elhunyt. A II. r. alperes a bántalmazás során végig jelen volt, azt nem akadályozta meg. A felperes a sértett hozzátartozója által indított perben hozott jogerős ítélet alapján 2016. június 21-én 10.449,79 euró, valamint 6.090.000 forint kártérítést fizetett meg.
- [2] Az alperesek szolgálati jogviszonya 2009-ben megszűnt.

#### **A felperes kereseti kérelme**

- [3] A felperes kereseti kérelmében az 1996. évi XLIII. törvény (régi Hszt.) 150. § alapján 10.449,79 Euró, valamint 6.090.000 forint és ezen összeg után járó késedelmi kamat egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni I. és II. r. alpereseket. Keresetét arra alapította, hogy a jogerős büntetőítélet az I. r. alperest mint elkövetőt, a II. r. alperest mint bűnsegédet bűnösnek találta a fogvatartott sérelmére megvalósított halált okozó testi sértés büntetében és hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntetében.

#### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [4] A közigazgatási és munkaügyi bíróság végzésével a pert megszüntette.
- [5] A határozat indokolásában rögzítette, hogy az alperesek a felperes hivatásos állományának tagjai voltak, jogviszonyuk azonban korábban megszűnt. A felperes nyilatkozatából megállapítható volt, hogy az alperesekkel szemben kártérítési eljárást azért nem folytatott le, mert a jogviszonyuk már nem állt fenn, ugyanakkor kereseti kérelmét a Hszt. szabályaira alapította. A bíróság szerint a Hszt. szabályai alapján a kár bekövetkeztét követően kártérítési eljárást kell lefolytatni, erre azonban nem került sor, így a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 157. § a) pontja alapján a pert megszüntette.
- [6] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per további tárgyalására utasítását kérte.

- [7] A törvényszék végzésében a tényállást kiegészítette, és erre figyelemmel megállapította, hogy az elsőfokú bíróság pert megszüntető végzése jogszerű. Kifejtette, hogy a 2015. június 30-ig hatályos régi Hszt. 150. § (1) – (2) bekezdése, valamint a 2015. július 1-jétől hatályos a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (új Hszt.) 228. § (1) – (2) bekezdése azonos szövegezéssel tartalmazza, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyából eredő kötelezettségek vétkes megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik. A károkozók vétkességét, a kár bekövetkeztét és mértékét, valamint az okozati összefüggést a fegyveres szervnek kell bizonyítani.
- [8] A keresetlevélben állított alperesi kötelezettségszegés 2009. január 24-én történt, azonban ezzel összefüggésben a kár akkor keletkezett, amikor a károsult hozzátartozójának a polgári ügyben hozott jogerős bírósági ítélet alapján a kártérítési összeget 2016. június 21-én a felperes megfizette. Ez alapján a felperesi munkáltató a hivatásos állomány volt tagjaival szemben a kárigényét az új Hszt. rendelkezései alapján érvényesítheti. Kifejtette, hogy a régi Hszt. hatálya alatt a perbeli jogvitában a felperes nem indított kártérítési eljárást, ezért az új Hszt. 344. § (5) bekezdését figyelembe véve a kárigény érvényesítésére az új Hszt. szabályai az irányadók.
- [9] Rögzítette, hogy az új Hszt. 237-240. §-ai rendelkeznek a kártérítési felelősség megállapításával kapcsolatos rendvédelmi szerven belüli eljárásról. Az új Hszt. 270. § (2) bekezdése alapján a rendvédelmi szerv a szolgálati viszonytal kapcsolatos igényével közvetlenül a bírósághoz fordulhat, ha a törvény a rendvédelmi szerven belüli eljárásról nem rendelkezik.
- [10] Hivatkozott a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségéről szóló 23/1997. (III. 19.) BM rendelet (továbbiakban BM rendelet) 47§ és 44. §-aira. Ezekből megállapította, hogy a kártérítési eljárást a károkozóval szemben meg kell indítani, függetlenül attól, hogy a kártérítési eljárás megindításakor az adott személy a hivatásos állomány tagja, vagy sem. Az új Hszt. és a BM rendelet a kártérítési eljárás lefolytatása körében nem tesz olyan megkülönböztetést, hogy az eljárást csak az aktív állományban lévő „munkavállalóval” szemben lehetne lefolytatni. A BM rendelet 44. § nyelvtani értelmezése alapján is a Hszt. és a BM rendelet szerint a kártérítési eljárás lefolytatását nem lehet mellőzni, akkor sem, ha a károkozó már nem tagja a hivatásos állománynak az eljárás megindítása időpontjában. Ebben az esetben a károkozó utolsó szolgálatteljesítési helye szerinti állományilletékes parancsnok jogosult az eljárás megindítására.

## **A felperes felülvizsgálati kérelme**

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős végzés első fokú végzésre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a közigazgatási és munkaügyi bíróság per további tárgyalásra utasítását.
- [12] Érvelése szerint az új Hszt. hatálybalépésekor az alperesek már nem álltak szolgálati jogviszonyban, ezért jelen ügyben az irányadó jogszabály a régi Hszt. A régi Hszt. szerint a kártérítési eljárás alapfeltétele volt a kár bekövetkezése, ennek hiányában azonban az eljárást 2015. május előtt nem lehetett megindítani. A kártérítési eljárás elrendelése az állományilletékes parancsnok hatáskörébe tartozik, azonban 2015 májusában az alperesek szolgálati jogviszonyának hiányában nem volt szolgálati hely, illetve állományilletékes parancsnok, így a kártérítési eljárás megindítása nem volt lehetséges. Ezt erősíti meg a BM rendelet 17/A. § (1)-(2) bekezdése is.
- [13] Érvelése szerint sérült a régi és az új Hszt. 1. §-a is, ugyanis a bíróságok tévesen állapították meg, hogy a leszerelt állománytagokkal szemben is a Hszt. alapján kell eljárni.

## **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [14] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint megalapozott.
- [15] A felperes felülvizsgálati érvelése szerint az eljárást a régi Hszt. alapján kell lefolytatni.
- [16] Ezzel szemben helytállóan rendelkezett a másodfokú bíróság arról, hogy a kártérítési eljárásra az új Hszt. szabályai az irányadók. Az alperesek kötelezettségszegése 2009. január 24-én történt, azonban a jelen eljárás alapját képező tényleges kár - a felperest által kifizetett kártérítés - 2016. június 21-én következett be, mely időpont az új Hszt. hatálya alá esik. Ezért a kártérítési eljárásban az új Hszt-t kell alkalmazni, annak 344. § (5) bekezdése szerint, ugyanis az eljárás megindulásakor hatályos szabályok alapján kell eljárni.
- [17] Az új Hszt. 237.§, 238.§, 239.§ és 240.§-ai rendelkeznek a hivatásos állomány tagja kártérítési felelősségének megállapításáról.
- [18] A kártérítéssel kapcsolatban a BM rendelet 44. §-a kimondja, hogy ha a szerv a károsult kárát megtérítette, a jogellenes károkozóval szemben a kártérítési eljárást le kell folytatni, illetve a károkozóval – ha az a hivatásos állomány tagja – a kárt e rendelet szerint meg kell téríttetni.
- [19] A BM rendelet az 1. § (1) bekezdése szerint az új Hszt. 1. § (1) bekezdés a)-e) pontjában meghatározott rendvédelmi feladatokat ellátó szervekre és hivatásos állományú tagjaira terjed ki.
- [20] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott új Hszt. 1. §-a rendelkezik arról, hogy az a)-h) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek [továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos

állományú tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

- [21] A perben arról kellett dönten, hogy a két jogszabály rendelkezései miként alkalmazandók a hivatásos állomány volt tagjaira a szolgálati jogviszonyuk megszűnését követően.
- [22] Fegyelemsértés vagy bűncselekmény elkövetése esetén a hivatásos állomány tagjainak erkölcsi és anyagi felelőssége áll fenn. Erkölcsi szempontból a következmény a fegyelmi felelősség, amelynek célja a szolgálati rend és a fegyelem védelme, valamint az elkövetőnek és másoknak a fegyelemsértéstől való visszatartása. Ha a fegyelemsértés vagy bűncselekmény kárt okozott, azt az anyagi felelősség alapján meg kell téríteni.
- [23] A fegyelmi eljáráshoz hasonlóan kártérítési eljárást kell lefolytatni a hivatásos állomány tagjával szemben a Hszt. és a BM rendelet szabályai szerint. A törvény az eljárást pontosan szabályozza, továbbá rögzíti a jogkövetkezményeket is. Mindkét felelősségre vonásnak feltétele azonban, hogy az a hivatásos állomány tagja ellen induljon.
- [24] A hivatásos jogviszony jellegéből fakadóan a kártérítés és a fegyelmezés joga a munkáltatót illeti meg, azonban ezen jogértelmezésből kiindulva csakis fennálló jogviszonyban teheti ezt meg.
- [25] Jogviszony hiányában nem lehet jogalapja a hivatásos állomány tagjának kártérítési felelősségét megállapító kártérítési határozatnak. Ezt a jogértelmezést támasztja alá az új Hszt. 270. § (2) bekezdése is, mely szerint a rendvédelmi szerv a szolgálati viszonnal kapcsolatos igényével közvetlenül a bírósághoz fordulhat, ha a törvény a rendvédelmi szerven belüli eljárásról nem rendelkezik.
- [26] A perbeli esetben az alperesek már nem voltak a hivatásos állomány tagjai, így esetükben a törvény a rendvédelmi szerven belüli eljárásról nem rendelkezik, ezért a felperes a kártérítés iránti igényével közvetlenül fordulhatott a bírósághoz.
- [27] A fentiekre figyelemmel a Kúria a másodfokú bíróság végzését az elsőfokú végzésre is kiterjedően a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróságot a per érdemi tárgyalására utasította.

(Kúria, Mfv.I.10.193/2018.)